

Fagrappport naturmangfold

Prosjekt 505754 FV 821 Frøskeland -Steinlandsfjorden

Innhold

PROSJEKTINFORMASJON.....	1
1. INNLEDNING	2
2. METODE.....	3
3. RESULTATER	3
3.1 Berggrunn, løsmasser, naturtyper og vegetasjon	3
3.2 Fauna	5
3.3 Naturvernområder og inngrepsfrie naturområder (INON)	5
3.4 Vannmiljø	6
3.5 Fremmedarter	6
3.6 Naturressurser.....	6
3.7 Friluftsliv og nærmiljø.....	7
4. VERDIVURDERING OG EFFEKT AV TILTAKET.....	8
4.1 Naturmangfold	8
4.2 Naturressurser.....	8
4.3 Friluftsliv og nærmiljø.....	9
5. AVBØTENDE TILTAK (til YM-plan).....	9
6. Forholdet til naturmangfoldlovens §§ 8-12	10
7. KILDER.....	11

PROSJEKTINFORMASJON

Veinummer: Fylkesveg 821 Frøskeland-Steinlandsfjord

Plantype: Prosjektering uten plan (utarbeide konkurransegrunnlag)

Dokumentdato: 11.12.2019

Prosjektnummer: 505754

PROF nummer: Bodø-server 505754K01

MIME nummer: 18/268352

Oppdragsgiver: Vegavdeling midtre Hålogaland

Prosjekteringsleder: Gunnar Paulsen

Fagansvarlig naturmangfold: Frode Valnes

Kvalitetssikring naturmangfold: Trond Aalstad

1. INNLEDNING

Statens Vegvesen skal prosjektere tre delstrekninger på fylkesveg 821, mellom krysset fylkesveg 820 og 821 ved Frøskeland i sør og krysset fylkesveg 821 og 939 i nord. Det gjelder i utgangspunktet kurveutbedring/breddeutvidelse på tre strekninger med følgende parsell og kilometrering.

Hp 01, km 0,000 – 0,500

Hp 01, km 0,800 – 1,400

Hp 01, km 5,000 – 5,650

Delstrekningene er vist på kart i figur 1 under.

Figur 1.1. De tre delstrekningene som skal utbedres er fra venstre, krysset fv821/fv820 og opp til Kalvvatnet, fra sving nord for Kalvvatnet til myr vest for Gjerdhaugvatnet og strekningen Svenskelva til Storeidbekken (Kilde: Gisline/Statens Kartverk).

Tiltaket utløser ikke krav om konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven med forskrift. Denne rapporten skal gi en oversikt over verdier innenfor prosjekteringsområdet knyttet til temaene naturmangfold, friluftsliv/nærmiljø og naturressurser, samt vurdere eventuelle konsekvenser for disse og foreslå avbøtende tiltak.

Temaet naturmangfold omhandler naturtyper og artsforekomster, samt geologiske elementer. Begrepet naturmangfold omfatter alle forekomster på landjorda, i ferskvann, i brakkvann og saltvann, og biologisk mangfold knyttet til disse. Naturmangfold avgrenses i utgangspunktet til å omfatte naturens egenverdi, og dens verdi og funksjoner for mennesker.

Tema friluftsliv/nærmiljø skal gi en oversikt over muligheter for å drive med friluftsliv som helsefremmende og trivselsskapende aktivitet i natur og nærmiljø.

Naturressurser som tema omfatter jordbruk, reindrift, utmarksarealer, fiskeri, vann og mineralressurser.

2. METODE

For kartlegging av eksisterende verdier innenfor planområdet er det gjennomført søk i tilgjengelig databaser (eksempelvis Miljødirektoratets databaser Naturbase, Natur i Norge (NiN) samt vannmiljø, Artsdatabanken, Lakseregisteret, VannNett og Kilden).

Det ble gjennomført en generell befarings i området den 14. januar 2019. Ny befarings i barmarkssesongen 2019, med tanke på fremmedarter og eventuelle berørte naturverdier ble utført i juli 2019. Befaring ble utført av naturforvalter Trond Aalstad fra Statens Vegvesen.

Metodikken er hentet fra Statens Vegvesens håndbøker, samt fra Miljødirektoratet. I hovedsak håndbok V712 om konsekvensanalyser (SVV 2018) og håndbok 13 om naturtypekartlegging (DN 2007). Rapporten er laget av naturforvalter Frode Valnes.

3. RESULTATER

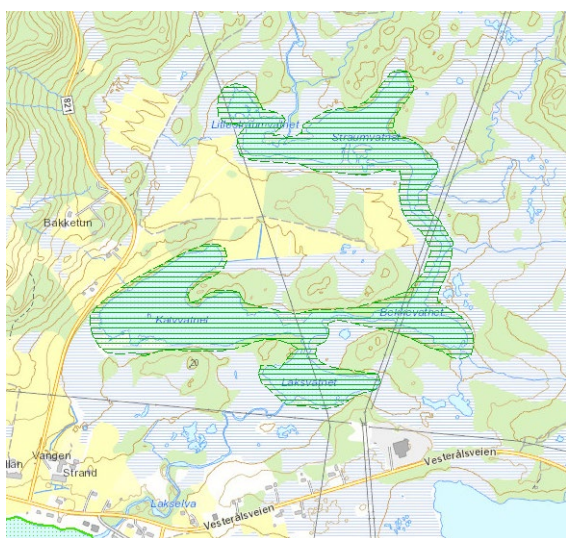
3.1 Berggrunn, løsmasser, naturtyper og vegetasjon

Berggrunnskart N50 er ikke tilgjengelig. I berggrunnskart N250 er hele tiltaksområdet oppgitt å ha amfibolitt, hornblendegneis og glimmerskifer som hovedbergarter (www.ngu.no).

Kvartærgeologiske kart fra NGU viser at hele tiltaksområdet er dekket av forvittringsmasser. Forvittringsmasser er definert som løsmasser som er dannet ved kjemisk eller mekanisk forvitring av berggrunnen. Avsetninger av forvittringsmasser har som regel begrenset tykkelse (www.ngu.no).

Hele strekningen er kartlagt av NIBIO, tidligere NIJOS, i 1996. Metodikken er basert på kartlegging av dominerende vegetasjonstyper, etter NIBIO sitt eget system. Det er ikke registrert spesielle eller henynskrevende arter på strekningen i NIBIO sitt system (Kilden.nibio.no)

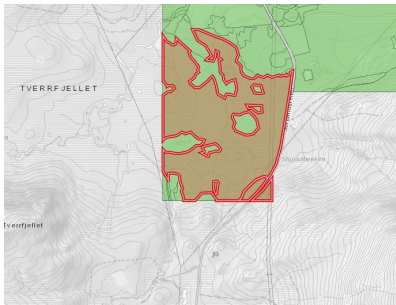
Delstrekning 2 grenser mot et større område med næringsrik utforming av rik kulturlandskapssjø (E08 i DN-håndbok 13). Området er registrert i Naturbase og er gitt c-verdi (lokalt viktig naturtype), da det ikke er påvist spesielt næringskrevende vegetasjonssamfunn. Området består av flere mindre innsjøer (Kalvatnet, Laksvatnet, Bekkevatnet, Straumvatnet og Litlestrumvatnet) bundet sammen med bekker, men også kulturmark, våtmarks- og lauvskogsområder. Det er registrert frodige belter av elvesnelle (*Equisetum fluviatile*), flaskestarr (*Carex rostrata*), bukkeblad (*Menyanthes trifoliata*) og hesterumpe (*Hippuris vulgaris*) både ved Kalvatnet og Straumvatnet.

Figur 3.1. Lokalitet med naturtype rik kulturlandskapssjø og sammenhengende areal med tjern, sump og myr. Kilde: naturbase.no.

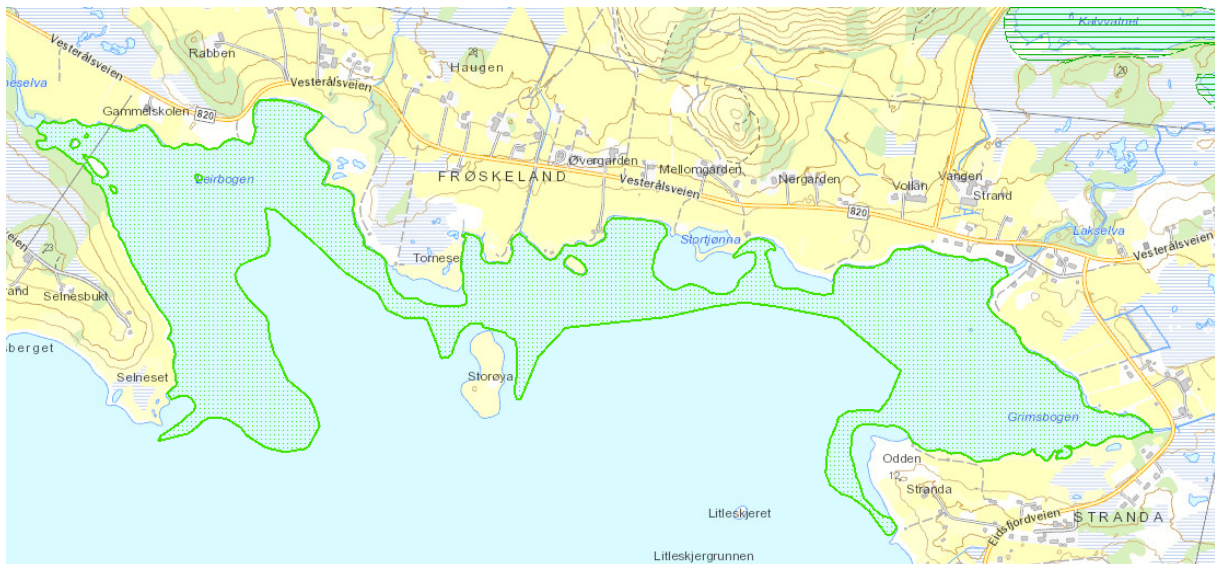
I tilknytning til Kalvvatnet er vannplantene stor blærerot (*Utricularia vulgaris*), småtjernaks (*Potamogeton berchtoldii*), småvasshår (*Callitriche palustris*) og hvit nøkkerose (*Nymphaea alba*) registrert (artsdatabanken.no). I tillegg er starrartene trådstarr (*Carex lasiocarpa*), nordlandsstarr (*Carex aquatilis*) og strengstarr (*Carex chordorrhiza*) registrert i våtmark ved innsjøen. Ingen av de nevnte artene er rødlistet.

Det er foretatt NiN-kartlegging ved delstrekning 3 (lengst nord). Her er det påvist sterkt intermediær og litt kalkrik myrflate (V1-C-3) på vestsiden av veien nederst i bakken. Myrtypen kan ha arter både fra fattig og rik myr. Det er eng-aktig sterkt preget fastmark (T40-C-1) lenger opp på samme side. På oversiden av veien er det registrert kalkfattig eng (T32-C-1). Ingen av naturtypene krever spesielle forvaltningstiltak.

Figur 3.2. Områdene markert med rødt er NiN-kartlagt areal som ligger nærmest delstrekning 3.

I sjøen på nedsiden av delstrekning 1 (krysset FV820/821) er det registrert marin naturtype bløtbunnsområder i strandsonen (I08 etter systemet i MD håndbok nr. 13) med verdi svært viktig. Generelt er dette en naturtype med mange arter som lever helt eller delvis nedgravd i bunnsedimentene (eks. fjæremark, skjell, muslinger, snegler), og lokalitetene har en viktig funksjon som rasteområder for vadefugl under trekk.

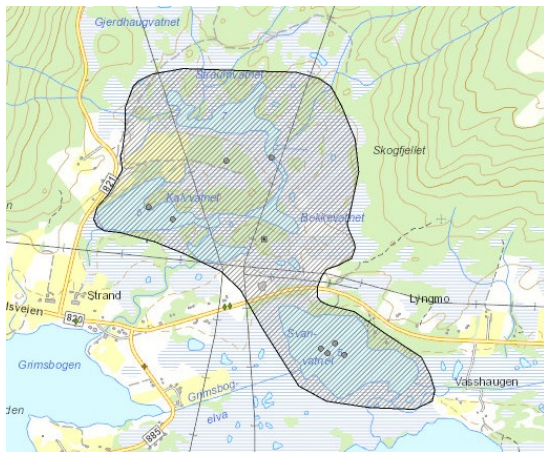

Figur 3.3. Marin naturtype I08 bløtbunnsområde i strandsonen med svært viktig verdi, beliggende nedenfor krysset FV820/FV821. Lokaliteten er markert med grønn skravur. Kilde: kart.naturbase.no.

Ved befaring i juli 2019 ble det ikke registrert spesielle naturtyper, rødlistede arter eller andre arter av svært stor eller stor forvaltningsmessig interesse innenfor de tre delstrekningene.

3.2 Fauna

Våtmarksområdet med tilhørende innsjøer/bekker på nedsiden av delstrekning 2 ligger i Naturbase som viktig hekkeområde for den rødlistede fuglearten horndykker (*Podiceps auritus*). Horndykker har rødlistestatus som sårbar (VU). Lokalt er det i tillegg viktig hekke- og trekkområde for en rekke arter våtmarksfugl, flere av dem sjeldne (naturbase.no). Blant artene som er påvist er svømmesnipe (*Phalaropus lobatus*), hekkende. Andre rødlistearter som er påvist her er taksvaler (*Delichon urbicum*) (NT), hettemåke (*Chroicocephalus ridibundus*) (VU) og sivspurv (*Emberiza schoeniclus*) (NT). Ansvarsart gråtrost (*Turdus pilaris*) er registrert innenfor området (naturbase.no).

Figur 3.4. Viktig hekke- og trekklokalitet for blant annet horndykker og svømmesnipe. Kilde: kart.naturbase.no.

Lakselva er sporadisk lakseførende og det er registrert laks (*Salmo salar*) i Kalvvatnet og Straumvatnet (naturbase.no). Laks er norsk ansvarsart. Antatt lakseførende del av vassdraget er vist i kartutsnitt under.

Fangststatistikk fra vann-nett.no viser at det også er oppgang av sjørørret (*Salmo trutta*) i vassdraget, men det ikke er registrert fangst etter 2014.

Figur 3.4. Fangststatistikk sjørørret i Frøskelandsvassdraget for perioden 1999-2018. Kilde: vann-nett.no

Det er stasjonær bestand av ørret i Kalvvatnet, med sporadisk oppgang av sjørørret. Det er ikke registrert sjørørret (*Salvelinus alpinus*) i vassdraget (NINA 1999).

3.3 Naturvernområder og inngrepsfrie naturområder (INON)

Planområdet kommer ikke i berøring med områder som er vernet etter naturmangfoldloven eller annet lovverk.

Reguleringsplanen berører ikke INON-områder.

3.4 Vannmiljø

Tiltaket berører i liten grad vannmiljø direkte, men tilstøter Frøskelandsvassdraget. Økologisk tilstand er i vann-nett oppgitt som god og kjemisk tilstand ukjent, med lav presisjon for begge. Tilstøtende vannmiljø er for øvrig godt beskrevet i delkapitlene 3.1 og 3.2.

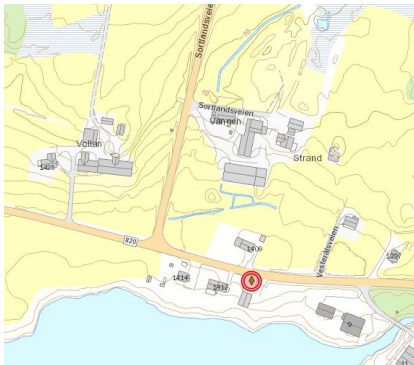
En bekk er registrert i vann-nett på delstrekning 2, som del av Frøskelandsvassdraget (vannforekomst 185-26-R). Bekken krysser under fylkesvegen i kulvert/stikkrenne og drenerer ut i Litlestraumvatnet. Det er sjekket ut ved befaring i juli 2019 at denne bekken ikke er fiskeførende i den delen som blir berørt av tiltaket. Det er stor avstand ned til fiskeførende del av bekken.

Delstrekning 3 ligger mellom to bekker/elver (Storeidbekken og Svenskelva) i vannforekomst 185-158-R. Begge krysser i kulvert/stikkrenne under fylkesvegen. Vassdraget er ikke fiskeførende, sjekket ved befaring sommeren 2019.

3.5 Fremmedarter

SVV ved naturforvalter Trond Aalstad gjennomførte registrering av fremmedarter på strekningen i juli 2019 fra krysset fv820/fv821 ved Strand og over Frøskelandsfjellet til avkjørsel mot Myre. Det ble ikke funnet fremmedarter ved de tre utbedringslokalitetene.

Det er kun en registrering av fremmedarter i nærhet til tiltaksområdet. Det er registrert hagelupin (*Lupinus polyphyllus*) rett øst for krysset fylkesveg 820 og 821 ved delstrekning 1. Dette er eneste delstrekning som grenser til bebyggelse, sannsynligvis er planten registrert i tilknytning til hage.

Figur 3.5. Firkant med rød ring rundt angir registrering av hagelupin. Kilde: Naturbase

3.6 Naturressurser

Fylkesveg 821 ligger på Langøya. Det drives ikke reindrift på øya.

Det er dyrka mark på begge sider av krysset FV820/fv821 (Vesterålsveien/Sortlandsveien), delstrekning 1. Arealtype/bonitet fulldyrka jord i AR5 (kilden.nibio.no) med stor verdi. Arealene har status som LNFR i kommuneplanens arealdel for Sortland kommune. Kartet under i figur 3.6 viser klassifisering og beliggenhet.

Jordbruksareal (AR5)

- Fulldyrka jord
- Overflatedyrka jord
- Innmarksbeite

Figur 3.6. Kartutsnitt over tiltaksområde delstrekning 1. Tiltaket berører fulldyrka jord. Kilde: Kilden.nibio.no.

Ved delstrekning 2 er det registrert middels til høy bonitets skogsmark (AR5) delvis beplantet med relativt storvokst gran.

På nedsiden av fylkesvegen ved delstrekning 2 er det registrert noe overflatedyrka jord. Større områder med fulldyrka jord (drenert myr) ligger noe lenger fra vege. Det er ryddet skog helt fram til skråninga nedenfor fylkesvegen. Det er mulig at dagens dyrka mark er tenkt utvidet.

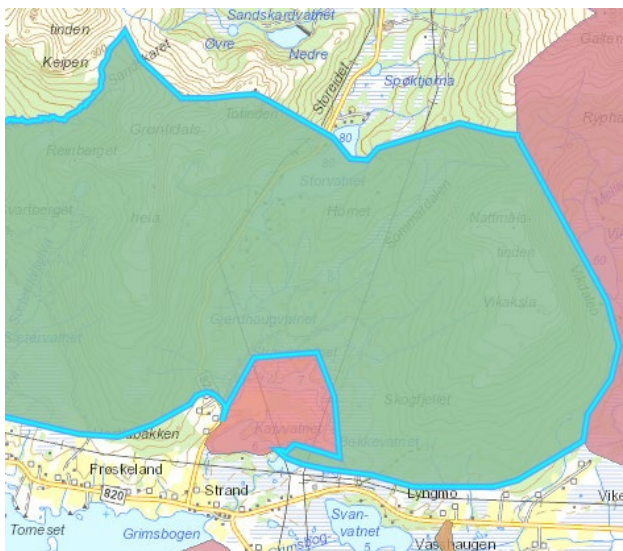

Figur 3.7. Kartutsnittet viser granbestand på venstre side av vege på delstrekning 2, med overflatedyrka jord (gul) og fulldyrka jord (oransj) på nedsiden av vege. Kilde: kilden.nibio.no.

3.7 Friluftsliv og nærmiljø

Planområdet berører og grenser til kartlagte friluftsområder Kalvatnet og Brenna-Nattmålstinden(Naturbase) ved delstrekning 1.

Området Kalvatnet er beskrevet som et viktig friluftsområde med særlig god kvalitet og god egnethet. Området brukes som badeplass av lokalbefolkningen om sommeren. Området Brenna-Nattmålstinden er et større område med ganske god tilgjengelighet og egnethet. Det brukes som nærturområde for Frøskelandsbygda.

Figur 3.3. Kartutsnittet viser friluftsområde Kalvvatnet som rosa område rett nord for Strand, mens friluftsområdet Brenna-Nattmålstiden er markert med grønn farge. Kilde: naturbase.no.

Delstrekning 2 og 3 berører ikke friluftsområder eller nærmiljøtiltak.

4. VERDIVURDERING OG EFFEKT AV TILTAKET

4.1 Naturmangfold

På delstrekning 1, så vil ikke tiltaket berøre spesielle eller truede naturtyper eller arter direkte. Tiltaket medfører mindre omlegging av eksisterende vegtrase på tre steder og berører hovedsakelig ordinær vegetasjon på myr og bærlyngmark, samt kulturpåvirkede naturtyper i form av dyrka mark og plantefelt med gran. Delstrekning 1 ligger i nærhet til bløtbunnsfjære på nedsiden av fylkesvegen. Men forutsatt at normale tiltak mot uønsket forurensning/avrenning iverksettes, så anses det som lite sannsynlig at lokaliteten blir berørt.

Konsekvens for naturmangfold settes derfor til liten.

Delstrekning 2 berører kun triviell vegetasjon uten spesielle verdier. Strekingen ligger inntil lokalitet med spesiell naturverdi rik kulturlandskapssjø, men berører ikke denne direkte. Lokaliteten har c-verdi, det vil si lokal verdi. Lokaliteten har kontakt med tiltaksområdet via bekker og kan derfor være sårbar for avrenning fra anleggsarbeidet. Forurenset vann/kjemikalier/sedimenter kan generelt påføre skade på vannlevende organismer, planter og dyreliv. Avstanden er relativt stor, med god sikring mot utslipp er det liten sannsynlighet for at et utslipp skal skje.

Konsekvens for naturmangfold settes derfor til liten.

Heller ikke for delstrekning 3 er det konflikt med spesielle naturverdier. Strekingen ligger mot et brekk i terrenget og drenerer ned mot lavereliggende myrområder. Det vil derfor være samme potensielle problemstilling her som for de to foregående strekningene, avrenning/forurensning via vassdrag. Men sannsynligheten er liten.

Konsekvens for naturmangfold settes derfor til liten.

4.2 Naturressurser

Tiltaket berører ikke områder som er viktige for reindrifta og får således ingen konsekvens for næringen.

Dyrka mark blir berørt i krysset FV820/FV821, men i svært begrenset grad. Det er snakk om et areal fulldyrka jord på under ett dekar. Dyrka mark er en viktig og begrenset ressurs. Det er nasjonalt mål å i størst mulig grad unngå å bygge veier, boliger og industribygg på dyrket mark (Fylkesmannen.no). Både fulldyrka mark og innmarksbeite inngår i nasjonalt jordvernmål.

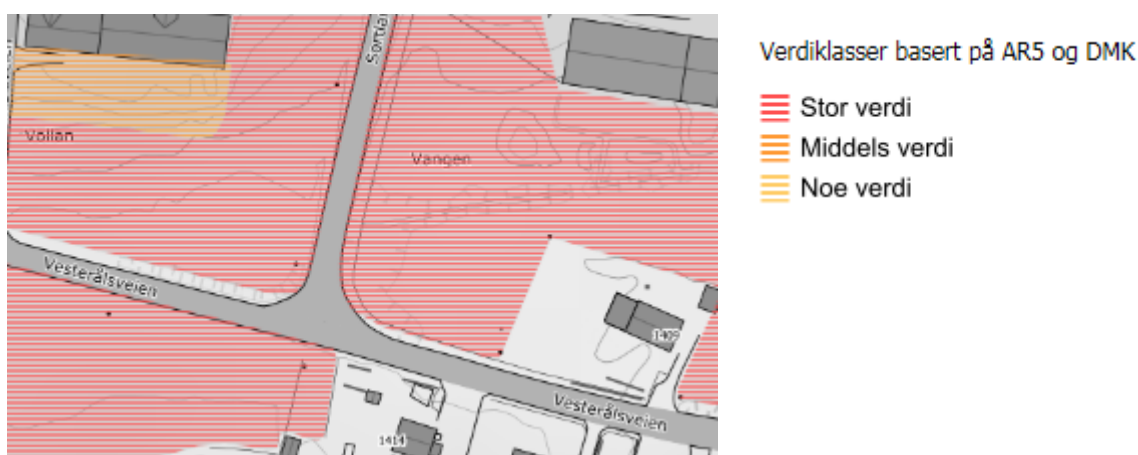
Det er ikke tilgjengelig jordsmonnsskart for de berørte arealene. Det er gjort en verdiklassifisering i Kilden basert på AR5 og digitalt markslagskart (DMK). Her er følgende inndeling benyttet, med beskrivelse.

Stor verdi: Fulldyrka jord som er jorddekt og ikke tungbrukt.

Middels verdi: Fulldyrka organisk jord, fulldyrka tungbrukt jord, samt innmarksbeite og overflatedyrka jord som er jorddekt.

Noe verdi: Innmarksbeite og overflatedyrka jord som er grunnlendt eller har organisk jordlag.

Som det fremgår av figur 4.1 under, så berører tiltaket dyrka mark med stor verdi.

Figur 4.1. Kartutsnitt fra Kilden som viser verdi av berørt jordbruksareal basert på opplysninger i AR5 og DMK. Områdene som berøres av tiltaket har stor verdi. Kilde: kilden.nibio.no.

Påvirkningsgraden på arealene som følge av tiltaket kategoriseres som ubetydelig endring som følge av vegfylling. Dette basert på at berørt areal er lite og ligger i ytterkant av berørt jordressurs.

Konsekvens for jordbruk settes derfor til liten.

4.3 Friluftsliv og nærmiljø

Fylkesveien berører som nevnt to kartlagte friluftsområder. Utbedringstiltakene forventes ikke å få noen negative konsekvenser for disse.

5. AVBØTENDE TILTAK (til YM-plan)

Basert på påviste naturverdier og tiltakets begrensede påvirkning på disse, så er det stort sett generelle miljøutfordringer/problemstillinger som er vurdert. Disse er satt opp sammen med foreslåtte avbøtende tiltak og tas videre i prosjekteringsfasen gjennom YM-plan og Miljørisker. Tiltakene finnes i tabell 5.1 under.

Tabell 5.1. Problemstillinger og tiltak knyttet til fagområde naturmangfold/naturressurser som tas videre til YM-plan/Miljøriskten.

Tema	Problemstillinger/vurderinger
Forurensning av jord og vann	<ul style="list-style-type: none"> - Det renner noen mindre bekker under veg gjennom tiltaksområdet. Bekkene drenerer ut i større vassdrag eller lavereliggende naturområder. Tiltak: <ul style="list-style-type: none"> o Eventuelle mellomlagrede masser plasseres slik at erosjon og avrenning av næringsstoffer til bekkene begrenses. o Utslipp av olje/drivstoff fra anleggsmaskiner må ikke forekomme. Alle maskiner skal ha oppsamlingsutstyr montert.
Naturmangfold	<ul style="list-style-type: none"> - Tiltaket berører kantsonevegetasjon langs flere bekker, gjennom vegfylling og bruk av kulvert. Kantsonevegetasjon skal bevares i størst mulig grad. - Det er ikke påvist skadelige fremmedarter innenfor tiltaksområdet. Dersom arter påvises under anleggsarbeid, så skal eventuell flytting/fjerning av masser skje i henhold til anbefalinger i SVV rapport 387, fremmede skadelige arter, kapittel 5.
Vassdrag og Strandsone	<ul style="list-style-type: none"> - Tiltaket berører flere mindre bekker. Bekkestrengene skal opprettholdes intakt der det er mulig og føres med kulvert gjennom veg/fylling.
Naturressurser	<ul style="list-style-type: none"> - Et mindre areal med dyrka mark med høy verdi blir berørt. Inngrepet i dyrka mark bør reduseres så mye som mulig gjennom tilpasninger i anleggsfase. Topplag med matjord mellomagres og legges tilbake i skråninger mot dyrka marka. Det skal benyttes naturlig revegetering i skråningene.

6. Forholdet til naturmangfoldlovens §§ 8-12

I henhold til naturmangfoldloven (NML) § 7, skal tiltak som berører naturverdier oppfylle prinsipper for offentlig beslutningstaking, gitt i NML §§ 8-12. I det følgende redegjøres kort for hvordan prinsippene er håndtert i prosjekteringsfasen.

§8 Kunnskapsgrunnlaget

Det er innhentet informasjon fra naturbasen (naturbase.no), artskart (artsdatabanken.no), naturressurser (kilden.nibio.no), vann ([vann-nett](http://vann-nett.no) og [lakseregisteret](http://lakseregisteret.no)) samt data om geologi/kvartærgeologi ([ngu](http://ngu.no)).

Naturforvalter fra Statens Vegvesen gjennomførte befarings i området i juli 2019, med fokus på fremmedarter og eventuell påvirkning på vannmiljø.

Kunnskapsgrunnlaget i denne saken vurderes som godt nok ut fra tilgjengelig kunnskap og tiltakets begrensede inngripen i naturområder, jf. lovteksten i NML §8 om at «kravet til kunnskapsgrunnlag skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet».

§9 Føre-var prinsippet

Det ikke er registrert viktige naturverdier innenfor tiltaksområdet som kan påføres alvorlig eller irreversibel skade som følge av inngrepet. Det er heller ikke påvist skadelige fremmedarter innenfor tiltaksområdet. Føre-var prinsippet kommer ikke til anvendelse.

§§10-11

Da det ikke er registrert viktige naturverdier innenfor planområdet, anses ikke § 10 om økosystemtilnærning/samlet belastning eller § 11 om kostnader ved miljøforringelse å være relevant for tiltaket.

§12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Paragrafen er kun relevant i forhold til driftsmetoder for å hindre avrenning av sedimenter/forurensning til tilstøtende vassdrag. Det tas høyde for dette i ytre miljø-plan.

7. KILDER

Direktoratet for naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper -Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13.

Fylkesmannen.no. <https://www.fylkesmannen.no/nb/Landbruk-og-mat/Jordvern/>

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA temahefte 12.

Naturbase. kart.naturbase.no

Norges geologiske undersøkelser. <https://www.ngu.no/>

Kilden. <https://kilden.nibio.no>

Statens Vegvesen. 2018. Håndbok V712 Konsekvensanalyser.

Statens vegvesen
Pb. 1010 Nordre Ål
2605 Lillehammer

Tlf: (+47)22073000
firmapost@vegvesen.no

vegvesen.no

Trygt fram sammen